

HET ARCHIEF, EEN KENNISMAKING

Theo J. Poelstra

Wat doet de Archiefdienst?

De Gemeentelijke Archiefdienst van Vlaardingen, gevestigd in het raadhuis van de voormalige gemeente Vlaardingerambacht, Plein-Emaus 5, bewaart en verzorgt de oude historische archieven van de stad en de latere gemeente Vlaardingen. Met die wetenschap houdt de kennis van de meeste mensen op, ook van hen die geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van

Vlaardingen. De meesten zie je nooit op het archief. Een wat bredere introductie is daarom op zijn plaats.

Vanaf de verlening van het eerste grafelijke privilege aan Vlaardingen, in 1273, kunnen we spreken van een stad met een eigen bestuur. Dat stadsbestuur kreeg nog meer privileges, het maakte verordeningen, het ontving en verstuurde brieven, het hield een boekhouding bij van ontvangsten en uitgaven, het nam besluiten en legde die vast, kortom het voerde een administratie, anders gezegd het vormde een archief. Om te bewaren als geheugen en tot bewijs van rechten en plichten.

Archiefgebouw, Plein-Emaus 5 Vlaardingen.

Krachtens de Archiefwet 1962 gaan de archiefbescheiden die de gemeente Vlaardingen produceert, voorzover ze blijvende historische waarde hebben, naar de Archiefdienst als ze ongeveer vijftig jaar oud zijn. Ze zijn dan openbaar, dat wil zeggen dat ze op de studiezaal vrij en kosteloos mogen worden ingezien door iedereen die dat wil: burgers die de geschiedenis van hun familie, hun huis of hun stad willen natrekken, en wetenschappers, om een paar voorbeelden te noemen. De Archiefdienst heeft op die grond alle nog bestaande archiefbescheiden in huis die de stad en later de gemeente hebben gevormd tussen 1273 en 1945. Het vlaardingse stadsarchief is redelijk volledig bewaard gebleven vanaf de standsbrand in 1574. De stukken van daarvoor zijn grotendeels verloren gegaan.

Omdat archiefbezoekers als historisch georiënteerde gebruikers andere vragen aan de archieven stellen dan de vroegere bestuurders deden, wordt het archiefbestand met nieuwe ingangen toegankelijk gemaakt. In de eerste plaats via inventarissen, dat zijn omschrijvingen van de onderdelen van een archief naar administratieve kenmerken, bij voorbeeld notulen, brieven, kasboeken (zie afbeelding 1). Een nadere ingang vormen de indices en klappers, dat zijn toegangen op archiefbestanddelen via trefwoorden op persoonsnamen.

Omdat archieven hebben te lijden van gebruik én slechte klimatologische omstandigheden zoals vocht, warmte, koude en luchtverontreiniging, moet er voortdurend aan worden gerestaureerd, net als aan gebouwen. Veel geraadpleegde archiefbescheiden worden archiefgebruikers niet langer in originali ter hand gesteld, maar in de vorm van microfilms. De originele archivalia moeten in een zo goed mogelijke conditie bewaard blijven. Het zijn niet zó maar informatiedragers, maar tevens roerende monumenten van voorbije cultuurperioden.

Wie hebben archieven nagelaten?

Tot 1795 zien we onder meer als stedelijke bestuurscolleges: een dagelijks stadsbestuur van twee burgemeesters; een vroedschap van twintig leden, te vergelijken met een gemeenteraad, die werd gehoord in

alle belangrijke zaken; een college van zeven schepen dat vooral als rechterlijke macht optrad. De baljuw, de schout en de secretaris hadden een combinatie van rechtelijke en bestuurlijke competenties. Schout, burgemeesters en schepenen stelden als college van de wet de stedelijke verordeningen of keuren vast en ze troffen beschikkingen in allerlei civiele zaken die tegenwoordig door een rechtbank worden behandeld, zoals: scheiding van tafel en bed, faillissement en curatele. De twee thesauriers waren verantwoordelijk voor de stedelijke boekhouding. De vermogensrechtelijke kant van het bestuur van de hervormde kerk, van het gast-, later weeshuis en van een algemeen visserijarmenfonds werd uitgeoefend via een gemeenschappelijke regeling tussen de stad Vlaardingen, de ambachtsheerlijkheid Vlaardingerambacht en tot 1674 ook de ambachtsheerlijkheid Zouteveen. Dit gemeenschappelijke bestuur over de kerk en de charitatieve instellingen heette het college van de drie-, vanaf 1674 van de tweegerechten. De kriegsraad oefende bestuurlijke bevoegdheden uit over de schut-terij. De ambachtsheer van Vlaardingen en Vlaardingerambacht was officieel in de stad Vlaardingen het hoogste gezag, maar hij had er in feite nauwelijks bevoegdheden. Tussen 1795 en 1813, de franse tijd, veranderden de vlaardingse bestuursinstellingen herhaaldelijk van naam en onderlinge competentie.

Na 1813 groeide het bestuur van de gemeente Vlaardingen toe naar de vorm die het nog steeds heeft. Van 1813-1824 bestond het gemeentebestuur uit een president en zes raden. In 1851 bracht de Gemeentewet het huidige bestuursbestel van gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders. In de negentiende en twintigste eeuw ontstaan gemeentelijke diensten die eigen archieven vormen. We noemen: Gemeentewerken, Stadsarmbestuur, later Burgelijke Armbestuur, beide voorgangers van de Gemeentelijke Sociale Dienst; Gemeentepolitie. En natuurlijk de Archiefdienst zelf.

Bij de opheffing van de gemeente Vlaardingerambacht in 1941 werd het archief van die gemeente bij dat van Vlaardingen gevoegd: omdat Vlaardingerambacht feitelijk in Vlaardingen was opgegaan. Op dezelfde manier kwam Vlaardingerambacht in 1855

De bezoekersruimte van de Archiefdienst.

aan het archief van de gemeente Zouteveen toen die gemeente werd opgeheven.

Vanaf 1620 traden in Vlaardingen incidenteel notarissen op, vanaf 1703 is er sprake van een geregeld notariaat. Tot de franse tijd werden notarissen tot hun ambt en standplaats toegelaten door het landsbestuur van Holland, vanaf de negentiende eeuw zijn het rijksfunctionarissen.

Nast de overheidsarchieven beheert de vlaardingse archiefdienst particuliere archieven die op grond van ondermeer schenking en in-bewaring-geving zijn

verworven. Een greep: de Nederlandse Hervormde Gemeente; de familie Van Linden van den Heuvel; de rederij IJzermans; de NV De Oude Lijnbaan; het departement Vlaardingen van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen.

Alle vlaardingse archieven, met de dateringen, zullen worden beschreven in de zuidhollandse archiefgids die eind 1983 of begin 1984 zal verschijnen.

Omdat de archiefdienst in feite het plaatselijk historisch documentatiecentrum is, ligt het voor de hand dat ook andere bronbestanden dan oude administra-

ties worden bewaard en aangeworven. Zoals een bibliotheek waarin zoveel mogelijk alle publikaties die er over Vlaardingen verschijnen en zijn verschenen worden opgenomen, bij voorbeeld de kranten. Daarnaast bestaat een topografisch-historische atlas, dat is de verzameling tekeningen, kaarten, prenten en foto's van het stadsbeeld, historische gebeurtenissen en personen. De collectie films, video- en geluidsbanden is nog bescheiden van omvang.

Belangrijke archivalia en andere documenten

Van een collegiaal bestuursapparaat als een stedelijke overheid voor 1813 zijn de resoluties, zoals de officiële verslagen van vergaderingen toen werden genoemd, de belangrijkste stukken. Mee omdat brieven en nota's van voor 1800 vrijwel volledig ontbreken. Van na 1813 is de correspondentie van het gemeentebestuur vrij volledig bewaard gebleven, hetzij in de vorm van bijlagen bij de notulen van de gemeenteraad en burgemeesters en wethouders, hetzij als brievenseries of dossiers. De resoluties van de vlaardingse bestuurscolleges van voor 1813 zijn bewaard gebleven vanaf 1555 (zie afbeeldingen 5-7).

Een uitvoerige bespreking van resoluties van een stadsbestuur is te vinden in 'Th. J. Poelstra. Een Hollands Stadsarchief; wegwijzer tot onderzoek. Rotterdam, 1969'. Ook vele andere archiefbescheiden die in dit artikel ter sprake komen worden uitgebreider behandeld in Een Hollands Stadsarchief.

Verordeningen legde het stadsbestuur van voor 1813 vast in keurboeken, die bewaard zijn gebleven vanaf omstreeks 1580. De stedelijke wetgevende bevoegdheid strekte voor 1800 vrij ver. In de keurboeken komen we naast strafrechtelijke en civielrechtelijke bepalingen ook gilderecht tegen (zie afbeeldingen 8 en 9).

Vanaf 1852 verschijnen in het archief de jaarlijkse gemeenteverslagen; met 1935 houden ze helaas op, van dan af blijven echter wel de jaarverslagen van diensten en bedrijven bestaan (zie de afbeeldingen 10 en 11).

Het stadsbestuur van voor 1813 verantwoordde de stedelijke ontvangsten en uitgaven breedvoerig in de jaarlijkse thesauriersrekeningen. De stedelijke bemoeienissen betroffen toen voornamelijk openbare werken, de haven, gebouwen, straten en wegen (zie afbeelding 12). Na 1813 zien we de gemeentebegroting in de administratie verschijnen, evenzeer een politiek als een boekhoudkundig stuk. De periode rond 1813 is een tijdvak waarin veel in de overheidsadministratie verandert; in het algemeen wordt de administratie uitvoeriger, terwijl ook de archieven vanaf die tijd vollediger voor ons bewaard zijn gebleven. Naast de stads- later de gemeenteboekhouding zijn de rekeningen van andere organisaties van belang als geschiedbron, bij voorbeeld van de kerk en het weeshuis (afbeelding 13). Dat geldt ook voor verschillende belastingregisters. Voor 1800 bij voorbeeld voor de verpondingskohieren en -leggers, die vanaf 1650 per huis bijhouden wie eigenaar is en hoe groot de aanslag is in de verponding, dat is zeg maar een soort onroerend-goedbelasting. De verpondingsadministratie vormt een onmisbaar hulpmiddel bij onderzoek naar huizen of de geschiedenis van een straat of een stadswijk. Uit het archief van het gemeentebestuur uit de negentiende eeuw noemen we de patentregisters van 1814-1894. Het patent is een belasting op de uitoefening van een bedrijf of beroep. De patentregisters geven op wie er welk bedrijf uitoefent, hoe groot dat bedrijf is en soms hoeveel personeel het heeft. Kortom, ze vormen een onmisbare bron voor de economische geschiedenis van Vlaardingen.

Een bevolkingsregister kende het oude stadsbestuur niet, al lijkt het poorterboek dat vanaf 1555 dateert, iets op een vestigingsregistratie. In het poorterboek legde het stadsbestuur voor 1800 vast wie het stedelijk burgerrecht had verworven (afbeelding 15). Het eigenlijke bevolkingsregister, bij de Archiefdienst aanwezig tot ca 1880, begint pas in 1850. Er aan vooraf gaan volkstellingregisters van 1830 en 1840, een incidenteel bevolkingsregister van 1812 en een wijkregister van 1814-1821. Al deze registers geven vrij uitvoerige informatie over personen: naam, beroep, geboortejaar of -datum en geboorteplaats onder meer.

De registers van de burgerlijke stand, geboorte

De archiefbewaarruimte.

(afbeelding 16), huwelijk, echtscheiding en overlijden, beginnen in 1811 en zijn bij de Archiefdienst aanwezig tot 1882 toe. Toen in 1811 de burgerlijke stand werd ingesteld werden van de kerken de doop-, trouw- en begraafboeken genaast als een soort voormateriaal om op terug te grijpen. Zo zijn in Vlaardingen in 1811 onder meer naar het stadhuis gegaan de hervormde doopboeken vanaf 1646 (afbeelding 17) en de trouwboeken vanaf 1632. Het stadstrouwboek, voor huwelijken van niet-hervormde burgers, dateert van 1600. Iemands overlijden van voor 1811 kan alleen worden gevonden in begraaf-aantekeningen in de rekeningen van de hervormde kerk vanaf 1662.

We zagen dat schepenen als onderdeel van het stadsbestuur de plaatselijke rechtbank vormden; pas vanaf 1813 werd de rechterlijke macht een rijksaangelegenheid. De rollen van de strafzaken die voor baljuw en schepenen dienden, met verhoren, eisen en vonnissen, zijn bewaard gebleven vanaf 1594 (zie afbeelding 18).

De rollen van burgerlijke rechtsgedingen voor schepenen van Vlaardingen zijn nog aanwezig vanaf 1632. Evenals de strafrechtelijke rol houden ze op het einde van de franse tijd op, toen rechtspraak een rijkszaak werd. Sommige privaatrechtelijke zaken werden

door het college van de wet behandeld (zie afbeelding 19).

Voor 1811 werden eigendom van onroerend goed en schepen ten overstaan van schepenen door de oude op de nieuwe eigenaar overgedaan. Hetzelfde geldt voor hypotheekvestiging, ook die gebeurde voor het plaatselijk gerecht. De akten van transport en hypotheccatie van onroerend goed en schepen zijn bewaard gebleven vanaf 1569. Het hoeft geen toelichting dat deze stukken van belang zijn voor huizenonderzoek en de geschiedenis van visserij en scheepvaart.

In de zeventiende eeuw, toen Vlaardingen zo goed als geen notariaat kende, werden testamenten en akten van huwelijkse voorwaarden ten overstaan van schepenen gepasseerd, ze zijn aanwezig van 1605-1677.

Een typisch vlaardingse serie akten vormen de verklaringen tegenover schepenen van aanvoer van haring, over de periode 1699-1811 (afbeelding 20). Een ander belangrijk specifiek vlaardings archiefbestanddeel zijn de monsterrollen die werden opgemaakt voor de waterschout en die bij de Archiefdienst aanwezig zijn van 1877-1977 (afbeelding 21).

De hierboven besproken soorten archivalia zijn in de meeste gevallen ook te vinden in de archieven van de ambachtsheerlijkheden, later de gemeenten Vlaardingerambacht en Zouteveen.

Er is wat vlaardings notarieel archief gevormd van 1620-1671. Van veel betekenis is het niet. Veel akten, met name testamenten en akten van huwelijkse voorwaarden, werden zoals we zagen, gepasseerd voor schepenen. Voor het overige gingen veel Vlaardingers liever in Schiedam naar de notaris, om welke reden dan ook: misschien achtten zij de schiedamse notarissen discreter of kundiger. Vanaf 1703 worden de notariële archieven vollediger, ze zijn bij de Archiefdienst aanwezig tot en met 1895. Vanaf 1811 verlijden de notarissen ook de akten van transport en hypotheccatie. Veel inzicht in de plaatselijke economie, wijze van bedrijfsvoering, inrichting van huizen en materiële cultuur geven de boedelinventarissen en boedelrekeningen, opgemaakt in het kader van de afwikkeling van erfenissen. In dit soort stukken wordt iemands

vermogen uitvoerig gespecificeerd, vaak in de volgorde van: onroerend goed; scheepsaandelen en schepen; schuldvorderingen, waaronder overheidsobligaties (een belangrijke beleggingsvorm); roerend goed waaronder sieraden, de inboedels en soms complete bedrijfsinventarissen (zie de afbeeldingen 24-26).

Particuliere archieven bevatten documenten die je in overheidsarchieven niet tegenkomt: persoonlijke brieven (afbeelding 25), clubnotulen, bedrijfsboekhoudingen om een paar voorbeelden te noemen. Voor gegevens over wat er in de stad allemaal te doen is geweest zijn de kranten wel de belangrijkste bron, ze beginnen in 1869 en lopen door tot vandaag (afbeelding 26).

De kaarten, tekeningen, prenten, foto's en dergelijke uit de topografisch-historische atlas geven visuele informatie op punten waar de schriftelijke bronnen zwijgen: over het straatbeeld; over kleding en mode; over hoe iemand er uit heeft gezien blijkens portretten; over vroegere bebouwingen (zie de afbeeldingen 2-4 en 27-28).

Hoe nu verder?

Misschien hebt u bij het lezen van dit artikel de smaak te pakken gekregen en wilt u meer. Bij voorbeeld zelf onderzoek doen naar uw voorouders of de geschiedenis van het huis of de straat waar u woont. Dan moet u de archiefteksten naar hun inhoud kunnen interpreteren en de ambtelijke en de juridische taal decoderen tot gewoon begrijpelijk en verstaanbaar nederlands. Dit artikel kan u daarbij op weg helpen, evenals het al genoemde Een Hollands Stadsarchief. U moet het oude nederlands kunnen lezen, dat nogal afwijkt van het huidige schrift en onze taal van vandaag. Hierbij kunt u in de goeie richting worden gezet door 'J. L. van der Gouw. Oud schrift in Nederland; een leerboek voor de student. Alphen aan de Rijn, 1978'. En dan komt het onderzoek zelf: de gegevens uit verschillende archiefstukken verzamelen en optekenen. En vervolgens daaruit conclusies durven trekken: niet te veel maar toch ook niet te weinig, een kwestie van optimaal gebruik maken van het materiaal dat voorhanden is, zonder uw fantasie daarbij op hol te laten

slaan. We kunnen in het kader van dit artikel geen onderzoek inbouwen. We kunnen wel wat voorbeelden uit de literatuur voor u aandragen, aan de hand waarvan u ziet hoe met het vlaardingse archiefmateriaal kan worden gewerkt.

Een Hollands Stadsarchief geeft een methodisch verslag van een onderzoek naar een persoon die in de achttiende eeuw leefde. Weliswaar komen de gegevens daarvoor uit rotterdamse archieven, maar het geheel is toch ook wel op de vlaardingse situatie van toepassing. Een instructief artikel, een soort lesbrief met betrekking tot huizenonderzoek in Vlaardingen, schreven wij in 1980 in het regionaal-historisch tijdschrift Holland op blz. 164-177: 'Theo J. Poelstra. Het huis De Zeeman, Hoogstraat 205 in Vlaardingen; methodisch verslag van een onderzoek'. Van hoe gebruik kan worden gemaakt van kranten is een goed voorbeeld: 'Rinus Wagenaar. Kleur en koers van de

vlaardingse vakbeweging (1890-1910). in: Historisch Jaarboek Vlaardingen 1980. blz. 95-130'. Als bedrijfs-geschiedenis die op vlaardingse archiefgegevens is gebaseerd noemen we: 'J. P. van de Voort. Het vlaardingse bedrijf De Zeeman. in: Historisch Jaarboek Vlaardingen 1979. blz. 111-134'.

En als u nu nog niet bent afgeschrikt, dan moet u zelf op onderzoek uitgaan op het archief. Het personeel van de Archiefdienst is bereid beginners op weg te helpen. De Archiefdienst is voor bezoek geopend op dinsdag, woensdag en vrijdag van 10-12.30 en 13.30-17 uur en op donderdag van 10-12.30 en 13.30-22 uur; telefoon 010-342972. Wel wensen wij u een beetje sterkte toe bij uw eerste archiefbezoeken: er is veel tijd en geduld voor nodig om gegevens uit de archieven naar boven te spitten. Maar wie iets vindt beleeft werkelijk plezier, net zo'n soort plezier als bij het vangen van een karper van twee trottoirtegels lang.

De bronnen

1. Archiefinventaris.

15 INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN DE VERENIGING "DE VLAARDINGSCHE BURGERWACHT", 1919-1940.

Opgericht 22 februari 1919 en is waarschijnlijk te beschouwen als een voortzetting van het Comité van Orde, dat november 1918 alhier werd opgericht.

Op last van de Duitse autoriteiten deelde in juli 1940 de secretaris-genraal, waarnemend hoofd van het Departement van binnenlandse zaken, aan de gemeentebesturen mede, dat de burgerwachten waren opgeheven. De ontbinding moest 1 september 1940 geschied zijn. Op 19 augustus 1940 bood het bestuur het archief der ontbonden vereniging aan.

Sigal.

1. Convocaties van bestuurs-, leden- en jaarvergaderingen, 1919-1940. 1 omslag.
2. Presentielijst van bestuurs-, leden- en jaarvergaderingen, 28 sept. 1938-3 apr. 1940. 1 deel.
3. Notulen en concept-notulen, van bestuursvergaderingen, 1919-1940. 1 omslag.
4. Notulen en concept-notulen van ledenvergaderingen, 1919-1940. 1 omslag.
5. Notulen en concept-notulen van jaarvergaderingen, 1926-1939. 1 omslag.
6. Statuten, 1920 & 1940. 1 omslag.
7. Huishoudelijk Reglement, 1919. 1 stuk.
8. Ingekomen en minuten van uitgaande brieven, 1919-1940. 125 omslagen.

N.B. Oorspronkelijk waren deze stukken alfabetisch naar de namen der afzenders geborgen in enige brievenmappen; later zijn de brieven dossiersgewijs gerangschikt op de onderwerpen.

1. Oprichting en organisatie in het algemeen, 1919.
2. Bestuur, 1919-1940.
3. Donateurs, 1921-1940.
4. Aanmelding voor het lidmaatschap, 1919-1940.
5. Aanbevelingen en informaties betreffende leden, 1925-1939.

2. Plattegrond van Vlaardingen, druk 1890.

3. Potloodtekening Westhavenplaats, tegen 1800.

Topografische en historische atlas Archiefdienst.

4. Aquarel met pentekening van Cornelis Dorsman en zijn vrouw Adriaantje Schenkelshoek, tegen 1800.

Topografische en historische atlas Archiefdienst.

5. De vroedschap besluit een schutterij van 120 man op te richten, 1622.

Laatste regel, praeter ut s(upra): 'met uitzondering van de vroedschappen die hierboven zijn genoemd'.

Ter voors(eyden) vergaderinge voorgedragen sijnde, dat (ver)mits
desse conjuncture des tijts, in dewelcke alle plaetse, oock van
veel minder geseteltheit als dese, hen van wapenen, schutteren
ofte wachten hebben voorsien, de vergaderinge oock eenmael
behoort op te mercken, ende te versorgen, dat de inwoonders
deser stede, niet meerder seckerheyt ende wachten, werden
bewaert, op dat der selver slappicheyt geen oorsaecke sij van
enich overvall ofte andere confusie, Is daerop bij
meerderheyt van stemmen besloten, dat men mette
eerste gelegentheyt alhier weder sal oprechten

(1622 augustus 20).

Ter voors(eyden) vergaderinge voorgedragen sijnde dat
(ver)mits (2) dese conjuncture des tijts, in dewelcke alle
plaetsen, oock van (3) veel minder gesteltenis als dese, hen
van wapenen, schutteren (4) ofte wachten hebben voorsien,
de vergaderinge oock eenmael (5) behoort op te mercken
ende te versorgen dat de inwoonders (6) deser stede met
meerder seeckerheyt ende wachten werden (7) bewaert,
opdat derselver slappicheyt geen oorsaecke sij van (8) enich
overvall ofte andere confusie. Is daerop bij (9) meerderheyt

van stemmen verstaen ende geresolveert (10) dat men mette
eerste gelegentheyt alhier weder sal oprechten (11) ende
erigeren een vaendel schutteren van honderttwintich
(12) koppen, met behoorlijcke wapenen ende ordre versien.
Welcke (13) ordre de heeren burgem(eeste)r(e)n ende
schepenen gelast (14) werden in te stellen. Omme daernae
bij dese vergaderinge (15) den capiteyn ende andere officiren
gesteld te werden (16). Actum bij bailliu, schout ende allen
den vroetschappen (17), praeter ut s(upra).

Bron: Archieven Stadsbestuur Vlaardingen 1273-1813 (hierna te noemen ASV), inv. Hoogendijk nr 2, resoluties
vroedschap 1617-1699, folio 19-19 verso.

6. Een kapotte as maakt het malen met de stadskorenmolen levensgevaarlijk. De vroedschap besluit een nieuwe as aan te schaffen, van het beste hout, en machtigt daartoe een burgemeester en een vroedschapslid, 1661.

Den 2^{en} febr 1661

Reporte as in Coorenmoelen deser stede insufficient
bevonden werdt, Zulcx dat niet sonder groote pericul
.. de molen bemalen werdt. Soo is mitsdien bij
heeren vroetschappen geresolv^t dat men op het spoedigste
doen sal coopen een nieuwen as van het bestegoudt
dat men sal conuenen, tot overleden sijnder gecom:
mitteert zijn de heeren Abram Hogenhoeck, burge-
meester, Jan Jans Broeck (vroetschap. deser stede).

Den 2en feb(ruarii) 1661.

(2) Alsoo den as in (den) coorenmoelen deser stede insuffi-
sant (3) bevonden werdt, zulcx dat niet sonder groote pericul
(4) de molen bemalen werdt, soo is mitsdien bij (5) heeren
vroetschappen geresolv(eer)t, dat men op het spoedighste

(6) doenl(ijck) sal coopen een nieuwen as van het beste houdt
(7) dat men sal conuenen. Tot welcken eynde gecom-
(8)mitteert zijn de heeren Abram Hogenhoeck, burge-
m(eeste)r, (9) en(de) Jan Jans(zoon) Broeck, vroetschap
deser stede.

ASV, inv. nr 34, resoluties college van de wet 1652-1677, fo 29.

7. De vroedschap wil een nieuwe ijsbreker aanschaffen, in de vorm van een platte schuit, en geeft burgemeesteren opdracht daartoe, 1680.

Den 31 December,
is bij de heere vroetschappen deser stede geresol-
veert, dat ten dienste deser stede soude werden
gemaect een nieuwe groote ijs-schouwe,
(omte in tijde van vorst tot het breecken van
de haere etc. te cunnen gebruycken) & dat
met ijser beslaege, & sijn de heere borgemⁿ
slocht & gecommitteert, sulx de selve
veert slocht & gecommitteert bij desen, omte
die te doen maecken, & besteden, soodanig als
de selve ten meeste dienste deser stede sul-
len oordeelen te behooren.

Den 31 december (1680).

(2) Is bij de heere vroetschappen deser stede geresol-
(3) veert dat ten dienste deser stede soude werden (4) ge-
maect een nieuwe groote ijschouwe (5) (om(m)e in tijde
van vorst tot het breecken van (6) de haere etc(etera) te
cunnen gebruycken), en(de) dat (7) met ijser beslaege.

En(de) sijn de heere borgem(eeste)r(e)n (8) v(er)socht
en(de) gecommitteert, sulx deselve (9) werden v(er)socht
en(de) gecommitteert bij desen, om(m)e (10) die te doen
maecken en(de) besteden, soodanig als (11) deselve ten
meesten dienste deser stede sullen (12) oordeelen te be-
hooren.

ASV, inv.nr 2, resoluties vroedschap 1617-1699, fo 97 vo.

8. Bepalingen over het afleggen van het examen voor meester-bakker uit de keur op het bakkersgilde, 1624. Laatste regel: ons woord misbaksel is kennelijk van zeer oude datum.

4

De prouffwercken sullen moeten gedaen ofte
gebacken werden hijs sinne banden oitsche sootman
sonder elken behulp te hebben anders dan -
ih weder ihder sal die voorsd sootman gebiet
voort besighen van sijn gebrekegap wille gien
ihder oft gebreke dat de voorsd prouff niet
goet is vint oft bijde sootmans niet goetgevonden
is worden soo sal de sijn prouffdoender naer
ih gaest back bij ih smijten moeten welck ih si
weder ih ander prouff mach doen ihder tot sijn
costen sijn quaetbacksel naer sijn moeten nemen,

De prouffwercken sullen moeten gedaen ofte (2) gebacken werden ten huise van den outsten hooftman, (3) sonder eenich behulp te hebben anders dan (4) een weger. Ende sal den voors(eyden) hooftman genieten (5) voor 't besigen van sijn gereetschap twee guldens. (6) Ende of 't gebeurde dat de voors(eyde) prouff niet (7) goet en viel ofte bij de(n) hooft-

mans niet goetgevonden (8) en worde, soosal deselve prouffdoender noch (9) een halff jaer bij een meester moeten wercken eer hij (10) weder een andere prouff mach doen. Ende tot sijnen (11) costen 'tselve quaetbacksel naer hem moeten nemen.

ASV, inv.nr 53, keurboek 1608-1698, fo 220.

Keure.

Wij Balliën, Schout, Burgermeesteren,
en Scheepenen der Steede Vlaardingen, in aanmerking
genomen hebbende, dat jaarlijks met de Scheepen
veel ijslandsche honden werden mede gebracht,
waer door 't getal van Jaar, tot Jaar, Jaar van
merkelijk is accresserende, en reeds door derzelver
kwaadaardigheij, als anders, alhier, off wel in

(Keure).

(2) Wij, balliuw, schout, burgermeesteren (3) en schepe-
nen der steede Vlaardingen, in aanmerking (4) genomen
hebbende dat jaarlijks met de scheepen (5) veel ijslandsche
honden werden medegebragt, (6) waardoor 't getal van jaar
tot jaar daarvan (7) merkelyk is accresserende, en reeds door

derzelver (8) kwaadaardigheyd als anders, alhier offwel in

(9) andere plaatzen veel ongelukken gebeurd zijn, en van
(10) tijd tot tijd nog hoe langer hoe meerder te dugten
(11) stonden,

(12) Soo is 't dat (en dan volgt het verbod van invoer van
ijslandse honden, met strafbepaling en datum: 3 april 1779).

ASV, inv.nr 54, keurboek 1712-1795, fo 140 vo - 141.

Handel en Scheepvaart.

a. *Binnenlandsche handel.* Opgaaf van de week- en jaarmarkten. _____

De weekmarkt is sinds jaar geheel vervallen.

De paardensmarkt meestal met weerspaardm bezet, blijft doorgaans op dezelfde hoogte.

Toestand van den groot- en kleinhandel.

De groothandel iets gunstiger in de klein handel erontkerig als in het vorige jaar.

b. *Buitenlandsche handel.* Opgaaf der voornaamste in- en uitgevoerde handelsartikelen.

Uitvoer van Haring, Fisch generer Kaas en granen.

Gewone invoer van Lout granen, vruchten, wijnen, pek teer, traan, Houtvisch, rijst Steenkolen, Kurkhout enz.

Herkomst en bestemming der goederen.

Aangevoerd uit Spanje Portugal, de Oost en Middellandsche Zee in Gdlatz, Bel Cho. Palermo, Rhurort, Bengalen Java enz.

Hoeveelheid doorgevoerde en in de entrepôts geplaatste handelsartikelen. _____

Van geen beteekenis

c. *Binnenlandsche scheepvaart.* Opgaaf van het aantal en van den tonneninhoud der schepen, die niet tot de dienst der openbare middelen van vervoer behooren.

61 Schuiten van versche lende soort gezamenlyk ontende 1147 tonnen naar men dan voldoende tot vervoer binnen lands van de visscherij en handelsartikelen der Gemeente.

11. Gemeenteverslag, visserij, koopvaardij en havenbedrijf, 1861.

c. *Visserij in de binnenwateren.* Staat van en toezigt op de visscherij.

Met 50 Schepen werd by afwisseling
door 31 de Oeuervisscherij —
44 de Koll. —
50 de Haring Visscherij uit
geoeft en deden te samen 320 —
reizen.

d. *Visserij buitengaats.* Aantal schepen tot de verschillende soorten van visscherij gebezigd.

Bemanning. Gemamenlyk ruim
070 Schepelingen. —

Hoeveelheid en prijs van den aangebragten visch.

Gemiddelde prijs van de visch
£21. — per ton en van de Haring
£145 per last van 14 ton —

437 Lasten Oeuervissh —
27 " Kollvisch —
1202 " Haring —

d. *Buitenlandsche scheepvaart.* Aantal in- en uitgeklaarde zeeschepen.

hies behoovend uitgevaan 25 Koopvaardij Schepen met de ge
zamenlyk 1730 lasten bemand met 200 Koppen en met deze vloot over
den Gewaren de haven van Malthe, Malaga, Cadix, Gibral

Tonneninhoud. 13101 — 12429

a. b.

a. b.
91 en 86. — In 1861. Lyn van
hier meerendeels alhier gebouwd en te
25 Koopvaardij Schepen met de ge
200 Koppen en met deze vloot over
Malthe, Malaga, Cadix, Gibral
lar, Westind, Villa nova, Kuba
Imyrila, Konstantinopol, Kista
boh, Bergen, Archangel, enz.

Herkomst en bestemming.

Werven en scheepsbouw. —

Geen Koopvaardij of visch.
schepen gebouwd.

12. De uitgavenkant van de thesauriersrekening, met voornamelijk posten die openbare werken betreffen, 1661. Vijfde post: wanneer westeuropese zee- of kooplieden als slaaf in turkse of algerijnse handen vielen, konden ze worden vrijgekocht, en daarvoor werd dan gecollecteerd.

Best. boort bodden van 12000 fl.
 in + bodden van omg. 1000 + 12 Bij 100 fl.

Best. aan Floris van Noortdam
 of arbeidloon van straatmakers Bij 100 fl.

Best. aan Dierck Dierck of leedran-
 tie van Philipsant — 100 fl.

Best. boort de den van -
 Stadthuis, 12 Dijkbanen — Bij 100 fl.

Best. boort loffen van den -
 slaaff in + in + rijkten — Bij 100 fl.

Best. aan Michiel de Gram, of
 leedrantie van 12 toone Philips
 op 1000 Delft — Bij 100 fl.

Best. aan Corn. Smitz Moormas
 of Delft arbeidloon — Bij 100 fl.

Best. aan Dingert van Parnis
 of 2 dagen in de jaar 6 aant
 1000 gulden + 1000 fl. Bij 100 fl.

Best. tot loffen van den ander
 slaaff in + in + rijkten — Bij 100 fl.

Bet(aalt) voor 't voeren van 12.000 steen en 't voeren van
eenig hout, t'samen ... 6 ponden 14 schellingen.

Bet(aalt) aan Floris van Noortdam ov(er) arbeytsloon van
straatmaken ... 7 ponden 14 schellingen.

Bet(aalt) aan Dirck Dircx(zoon) ov(er) leverantie van schilp-
sant ... 10 ponden 10 schellingen.

Bet(aalt) voor 't decken van 't stadhuyt en visbanck
... 6 ponden 3 schellingen.

Bet(aalt) voor 't lossen van een slaaff uyt Turckijen
... 6 ponden 6 schellingen.

Bet(aalt) aan Michiel de Cramer ov(er) leverantie van
12 tonne schilpe, op 't Hooft v(er)besigt
... 7 ponden 4 schellingen.

Bet(aalt) aan Corn(elis) Smith en (de) Noorman ov(er)
v(er)dient arbeytsloon ... 6 ponden 10 schellingen.

Bet(aalt) aan Burgert van Pernis ov(er) 2 daghen met haar
6 aan 't Hooft gewrogt te hebben ... 8 ponden.

ASV, inv.nr 110, stadsrekeningen 1658-1676, fo 73 vo.

13. Gegevens over voedsel en energie in een weeshuisrekening, 1700.

Betaelt aen Jacobus Bloemesteijn over
koop een vette koe, desomme van - 111 12 -

Betaelt aen Cornelis Crijne van Adrichem
voort slaen van de koe en een varke - 2-2-"
en voort hangg van hoe aen Jan van
Burgh - 0-15- 2 17 -

Betaelt aen Jacob van Leeuwen over leve-
rantie van 172 ton turf tot 6½ stuyl. per ton 55 16 -

Betaelt aen Jacobus Bloemesteijn over koop een vette koe,
de somme van 111 (guldens) 12 (stuyvers).

Betaelt aen Cornelis Crijne van Adrichem voor 't slaen van
de koe en een varke ... 2 (guldens) 2 (stuyvers), en voor

't hangen van (de) koe aen Jan van (den) Burgh ... 0 (gul-
dens) 15 (stuyvers), ... 2 (guldens) 17 (stuyvers).

Betaelt aen Jacob van Leeuwen over leverantie van 172 ton
turf tot 6½ stuyl(er) per ton ... 55 (guldens) 16 (stuyvers).

Archief Gast- en Weeshuis Vlaardingen, inv. nr 174, rekeningen 1683-1706.

den 14 November 1721 is uijt het Weeshuys 303
gegaan Treynje Aarens, en heeft tot haar uijtset
gehadt het navolgende goet

- 6 nieuwe hemden, en een aant lijf
- 6 nieuwe mussen
- 4 kropappen van bylevels-dock
- 4 kaloe ne sack-neesdoeken
- 1 groote hals neesdock, in plaas van 6 mopmussen
- 1 nieuwe blaauw schortekleet, en haar sondaghse
- 1 nieuwe ~~ko~~ kroone saaje mantel, en een
- 1 nieuwe stamegne mantel
- 1 nieuwe kroone-saaje schordt, en haar beste bove rock
- 1 nieuwe blaauwe lake rock
- 1 nieuwe roobaje rock
- 1 nieuwe rooje karsaje borste rock
- 1 nieuw rock-lijf
- 1 paar halfve nieuwe soise, en haar beste
- 1 paar muggen, en haar sondaghse
- 1 paar nieuwe klompen
- 2 hamme wat haar snoere bandt, en wat muisse bandt
wat rijgsnoere, en wat spellen
en 12 stugvers tot een goej

15. Verschillende mensen leggen in handen van het stadsbestuur de eed als poorter af en verkrijgen daarmee het volledige burgerrecht van de stad, 1742.

Wie met een poortersdochter is getrouwd behoeft maar de helft aan leges te betalen.

Den 28 July
2 Hebben Philippus van Heyninge, ge-
"boortig van Monster, Frans Heere ge-
"boortig van 's Bosch en Ary pieterse van
der vaart geboortig inde Zouteveen den
Eed als burgers en poorters in hande van
den Schout de heer Michiel Vooght, ter
presentie vande heere Abraham van der
Linde en Jan de With Burgemeesteren
afgelegd / 200 waerl: etc:)
En heeft den eerstgem: voort regt bet: / 6-4-
en de twee Laeste ieder - - - - / 3-2-

Den 28 July (1742) (2) hebben Philippus van Heyninge, ge-(3) boortig van Monster, Frans Heere, ge-(4)boortig van 's-(Hertogen)bosch, en Ary Pieterse van (5) der Vaart, geboortig in de Zouteveen, den (6). eed als burgers en poorters in hande van (7) den schout, de heer Michiel de

Vooght, ter (8) presentie van d'heere Abraham van der (9) Linde en Jan de With, burgemeesteren, (10) afgelegt. (Zoo waerlijk) etc(etera). (11) En heeft den eerstgem(elte) voor 't regt bet(aelt) 6 (guldens) 4 (stuyvers) (12) en de twee laeste ieder 3 (gulden) 2 (stuyvers).

In het jaar een duizend acht honderd acht en zeventig,
den negenden der maand September is voor Ons
Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Gemeente Vlaardingen, op het Raadhuis verschenen
Govert van der Windt oud dertig jaren,
rechter wonende in deze Gemeente, welke Ons heeft verklaard, dat op den
achtsten der maand September dezes jaars, des voor middags
ten tien ure, in zijn woonhuis staande Vosterstraat
wijk E nummer zes en negentig binnen deze Gemeente
is geboren een kind van het vrouwlijk geslacht, uit Arigje
Multum van beroep zonder mede wonende
in deze Gemeente. zijn echtgenoot

gevende daaraan de voornaam van Maria

De gemelde verklaring is geschied in tegenwoordigheid van Jakob van
der Heul oud drie en ziftig jaren, vleeschhouwer
en van Pieter Hendrik van der Dijk oud negen en twintig
jaren, rechter wonende beiden alhier. En is hiervan opgemaakt
deze Akte, welke de vader en de getuigen, na gedane voorlezing, nevens Ons,
hebben onderteekend

Govert Windt

P. van Dijk

verwens

P. van Dijk

1755	Ouders	Kind	Getuigen
Febr. 12.	Joannes Wijnen Geertruij Varenburg	Alida	Aart Box Aaltje Van der Heul
15	Cornelis Pernis Neeltje Dorsman	Willem	Annetje Dorsman Jannetje Hopman
—	Willem Westerdijk Pietermette Diek	Pietermette	Annetje piet. Boon
—	Willem van Hoogteilingen Jannetje Overstuike	Magtel	Matje Overstuike Dirkje Ruikem
19.	Maarte Paulus Broek Maartje Hr. van der Vliet	Leena	Maritje Kernaat

Doop-, trouw- en begraafboeken . . . Zuid-Holland, inv. Brouwer afdeling Vlaardingen nr 5, doopboek Nederduitse Gereformeerde Gemeente 1750-1791 (ook: ASV, inv. nr 500 en: Archieven Hervormde Gemeente Vlaardingen tot ca 1951, inv. Peters nr 28).

18. Schepenen verbannen een Engelsman wegens bedelarij uit de stad, 1649. De man heeft zonder foltering of pijnbank bekend.
Als officier van justitie fungeert de baljuw.

18) Ick ben mit Bartol Engelsman, geboortel
Arondel bij London in Engeland, gepubbeerd
gevangen ont neventsoffine, sie verbondert soet
mit alleerlanges de strater alhier te jaer
beddelij, maer oock de Ingeestouer deser stede
qualijck too to spreekes Antwreder, ende
als diere vander armer te sekerder, sulce
als sij gevangen bin te pijn d'ay brand
soet Jacobussoet ende bokeout, Alde-
twelebeden der stad daermer geboort is
Institu te sekerder mit te boort te
vander getoldeert maer ander te sekerder
swaerijck gebrast Soet dat mijs soet
seponer geboort sebbende der criminolij
eijck ende conclusie bij de sekerder Bailin
Bailin deser stede seker ende genome doode
soet, der sekerder gevangen geboort sebbende

Alsoo Bennit Kartel, Engelsman, geboortich (doorgehaald: van) (2) (doorgehaald: Arondel) bij Londen in Engelant, jegenwoordich (3) gevangen, out negenentsestich, sich vervordert heeft (4) niet alleen langhs de straten alhier te gaen (5) bedelen, maer oock de ingesetenen deser stede (6) qualijck toe te spreecken, injuriëren ende (7) als dieven van den armen te schelden, sulcx (8) als hij, gevangen, buyte pijn van banden (9) heeft geconfesseert ende bekent. Alle (10) 'twelcke in een stadt daer men gewoon is (11) justitie te

exerceren niet en behoort te (12) werden getolereert, maer anderen ten exempel (13) swaerlijck gestraft.

Soo is 't dan mijn heeren (14) schepenen, gehoort hebbende den criminelen (15) eysch ende conclusie, bij den heere (16) bailliu deser stede gedaen ende genomen, doende (17) recht, den voorn(oemden) gevangen gebannen hebben (en dan volgen het vonnis van tien jaar verbanning uit Vlaardingen en de datum: 4 januari 1649).

Rechterlijke archieven Vlaardingen 1538-1811, inv. Hoogendijk nr 8, rol van strafzaken 1641-1669, fo 50-50 vo.

19. Het college van de wet spreekt een scheiding van tafel en bed uit, om erger onheil te voorkomen, 1662. Om hun gemeenschappelijke schulden te voldoen moeten de echtelieden alles wat ze hebben inbrengen.

Den 5. Julij 1662

De heer v. Weth (gehoort de clachten ende 't
 v(er)soeck van Jan Joppe, mandemaecker, ende
 Willempje Cornelisd(ochte)r, desselfs huysvrouw,
 mon-(5)delingh gedaen), omme bij provisie, tot voor-
 cominge van verdre onlusten ende moeyen, gesepareert
 ende (6) gescheyden te worden van bedt ende tafel,
 separeren ende (7) scheyden deselve bij provisie om redenen
 voors(eyt) van bedt ende (8) tafel bij desen. Mits dat van-
 wegen de voorn(oemde) (9) Willempje Cornelisd(ochte)r
 aen haer zijde soowel (10) als vanwegen de voorn(oemde)
 Jan Joppe, tot betalinge van (de) (11) gemeene schulden
 en(de) lasten, mede sal moeten werden ingebracht,
 (12) sonder onderschijt, alle 'twelck bij de voorn(oemde)
 parthijen respectvelijc (13) achtergehouden wert.

Den 5. Julij 1662.

Den 5 July 1662.

(2) De heeren van (de) weth (gehoort de clachten ende 't
 (3) v(er)soeck van Jan Joppe, mandemaecker, ende
 (4) Willempje Cornelisd(ochte)r, desselfs huysvrouw,
 mon-(5)delingh gedaen), omme bij provisie, tot voor-
 cominge van verdre onlusten ende moeyen, gesepareert
 ende (6) gescheyden te worden van bedt ende tafel,
 separeren ende (7) scheyden deselve bij provisie om redenen

voors(eyt) van bedt ende (8) tafel bij desen. Mits dat van-
 wegen de voorn(oemde) (9) Willempje Cornelisd(ochte)r
 aen haer zijde soowel (10) als vanwegen de voorn(oemde)
 Jan Joppe, tot betalinge van (de) (11) gemeene schulden
 en(de) lasten, mede sal moeten werden ingebracht,
 (12) sonder onderschijt, alle 'twelck bij de voorn(oemde)
 parthijen respectvelijc (13) achtergehouden wert.

ASV, inv. nr 34, resoluties college van de wet 1652-1677, fo 35.

20. De stuurman en twee bootsgezellen van een schip van reder Henderik van der Schalk verklaren onder ede welke soorten haring en hoeveel zij hebben aangebracht, 1747.

Henderik van der Schalk

219

Comp: voor de onderget: Schepenen der
 Stede Vlaardingen Leendert de Gorter
 Stuurman: Jacob Jansse en Tieme Gerritse
 beyde bootsgezelle te Samen van hier
 voor de eerste reys tot Haringv: uytgew.
 hebbende en vclaarde aanteb: $15\frac{1}{2}$ last
 Haring alle groft. alle gev. gek: ende gez:
 volg. d'ord: en placc: en gep: als in margines
 Zoo waarlyk etc) actum Vlaardingen
 Den 12 augustus 1747.

Henderik van der Schalk.

(2) Comp(areerden) voor de onderges(chreve) schepenen
 der (3) stede Vlaardinge, Leendert de Gorter, (4) stuur-
 m(an), Jacob Jansse en Tieme Gerritse, (5) beyde boots-
 geselle, tesame van hier voor de eerste reys ter haringv(aart)

uytgew(eest) (6) hebbende. En v(er)claaarde aan te b(renge)
 $15\frac{1}{2}$ last (7) haring, alle grofs(ou)t, alle gev(angen), ge-
 m(erkt) ende gez(outen) (8) volg(ende) d'ord(onnantie) en
 placc(ate), en gep(lugmerkt) als in margine. (9) Zoo waarlijk
 ect(etera). Actum Vlaardinge, (10) den 12 augustus 1747.

Rechterlijke archieven Vlaardingen, inv.nr 163, register van aangifte van aangevoerde haring 1744-1748, fo 219.

22. Inventaris van de boedel van Ary van der Graaff, met een specificatie van diens rederijactiviteiten, 1718. Van der Graaff is onder meer met een twaalfde part aandeelhouder in een rederij of maatschap tot exploitatie van de hoeker, waarvan Barent de With directeur is en Jan Clinck gezagvoerder.

Item een twaalfde part,
in het hoeckerschip -
waar van boeckhouder
is d'heer Barent de -
With, gevoert door
stierman Jan Clinck

Item een twaalfde part (2) in het hoeckerschip (3) waarvan boeckhouder (4) is d'heer Barent de (5) With, gevoert door (6) stierman Jan Clinck.

Notariële archieven Vlaardingen 1620-1842, inv. Sigal nr 21, akte nr 593.

23. De inventaris van de boedel van de vissersvrouw Maddeleentje Vinck toont aan hoe een huis in haar sociale groep kon zijn ingericht, 1751.

In het voorhuys
Een geverft Cabinet & zegelt
13 Porcelijne Comme op t
Cabinet
1 Spiegel
8 Schilderij e groot off klein
1 rak met 10 Porcelijne Schotels d^{te}
1 hang klok
1 steene Tafel blad met de Voet
2 glas Caroginen

In het voorhuys:

een geverft cabinet, v(er)zegelt;

13 porcelijne comme, op 't cabinet;

1 spiegel;

8 schilderij e, groot off klein;

1 rak met 10 porselijne schotels d(i)to;

1 hangklok;

1 steene tafelblad, met de voet;

(enzovoort).

Notariële archieven Vlaardingen 1620-1842, inv. Sigal nr 42, akte nr 1327.

Levendee Staaff

24 Melkkoeyen

1 Schotwaars

4 Roekelingen

Een Stier

8 Kalven

2 Paarden

5 Varkent

Boiwinggereedschappen

1 Wagen met Ysel beslagh

1 Kar

1 Plaez

Levende haaff:
24 melkkoeyen;
1 schotvaars;
4 hockelinge;
een stier;
8 kalven;
2 paarden;
5 varkens.

Bouwgereedschappen:
1 wagen met ijser beslagh;
1 kar;
1 ploeg;
(enzovoort).

Notariële archieven Vlaardingen 1620-1842, inv. Sigal nr 52, akte nr 299.

Waarde patroon, wil me vergeven
 Ik vraag het onder angst en
 beven,
 Dat ik op Sint Nikolaas u wat
 kende
 ik moet in dit vers mijn dank
 u liden
 (dan praten ga' ik me niet te
 buiten!)
 Dat u zoo vriendelijk voor
 me bent.

Ik word benijd door al
 mijn vrienden,
 Dat ik zoo'n mooie plaats
 mocht vinden
 En dat ik dagelijks bij
 u werk

Mijnheer
 Asdat het mijn loch zoo
 spijt dat uwes laast zoo
 voor niks heeft gelopen voor
 dat kopere gaslampje bij
 mijn maar asdat ik nog een
 heelboel antiekeneheden heb
 zoo ook dit stilletje dat
 erg kostelijk is en dat de
 dames erg graag hebben
 voor in der slop te zetten
 en dat u ook wel zal willen
 kopen voor uwes vijsles zoo
 dat ik het maak an uwes
 kent anders is het dalyk
 weer weg dag meheer
 de marktjood

Nieuwsberichten.

Sedert onze opgave van 5 September zijn alhier 19 poklijders bijgekomen, zoodat tot heden 390 aangetast werden, waarvan 241 hersteld, 121 overleden en 28 nog onder behandeling zijn.

— Zaterdag jl. tegen den avond, is op verzoek van eenige notabele ingezetenen, door een particulier, van de Hoogstraat alhier, voor eigen veiligheid, wegens verregaanden staat van dronkenschap, grenzende aan waanzin, aan het politiebureau in bewaring gebracht de persoon van D. de W. die kort daarop, na alvorens verpleegd te zijn, aldaar is overleden.

Volgens verklaring van twee geneesheeren, moet de W. tengevolge van zijn toestand, door een beroerte zijn getroffen.

Nieuwsberichten.

VLAARDINGEN, 17 November 1871.

Morgen, Zaterdag 18 dezer, viert een onzer stadgenooten, Cornelis Hoogendijk, zijn 25jarige echtvereeniging, en dat wel op 81jarigen ouderdom. In 1811 in Franschen dienst geprest, maakte hij den veldtocht naar den Rijn mede, woonde den slag van Leipzig bij, waarna hij tot de Pruisen wist over te loopen; hielp hen de Franschen uit Duitschland verjagen en vervolgde de laatste tot Parijs.

Uit den aard der zaak geniet de oude man geen pensioen en moet hij zich op zijn ouden dag kommervol met zijn vrouw behelpen. Mochten meergegoeden dezen dag voor hen tot een feestdag maken en hen in staat stellen den naderenden winter met minder angstvalligheid en zorg tegemoet te gaan.

Bibliotheek Archiefdienst.

VERSNAPERING,

Blad voor Dienstboden.

INHOUD VAN No. 21.

Blikken in de Natuur: Waar de Zwaluwen heengaan; zorg der Vogels voor hunne Jongen; het Water. — Nederduitsch Woordenboek: Stoken. — Recepten voor de keuken: Bitterkookjes; Croquet au ris de veau; du pain de lièvre. — De goede geest, een gedichtje. — De deserteur. — Advertentiën.

Zeeetijdingen.

GEPASSEERD:

ELZENEUR. 4 Sept. Vasco de Gama, k. Noordhoek, v. Pitea n. Marseille.

VERTROKKEN:

LISSABON. 30 Aug. Pomona, k. Haddeman, n. St. Ubes.

HELVOET. 8 Sept. Archipel, k. v. d. Gaauw, n. Lissabon.

SCHEEPSBERICHT.

ELZENEUR, 4 Sept. Het schip *Vasco de Gama*, k. Noordhoek, van Lulea naar Marseille bestemd, is heden nacht door een stoomboot aangevaren en heeft daardoor den kluijverboom en kraanbalk verloren en schade aan den boeg bekomen.

27. De haven van Vlaardingen in de periode van de overgang van de zeil- op de stoomvaart, foto 1894.

Topografische en historische atlas Archiefdienst.

28. Schippers van de rederij de firma H. Kikkert, foto 1895.

Topografische en historische atlas Archiefdienst.